

Perustuslakivaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys laiksi vaalilain 5 §:n muuttamisesta (HE 122/2020 vp)

Pyydettyinä asiantuntijalausuntona esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Hallitus esittää, että vaalilakiin (714/1998) tehtäisiin tekninen muutos, jossa saatettaisiin vaalilain vaalipiirejä koskeva sääntely vastaamaan ensi vuoden alussa voimaan tulevia maakuntajaon muutoksia sekä kahta kuntajaon muutosta.

Vaalilain 5 §:ssä säädetään, että eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta vaalipiireihin. Pykälässä luetellaan kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat.

Maakuntajaon muutokset

Valtioneuvosto on 29.8.2019 antanut uuden päätöksen maakunnista (978/2019), joka tulee voimaan 1.1.2021. Verrattuna aiempaan vastaavaan päätökseen (100/2015) uudella päätöksellä muutettiin viiden kunnan maakuntaa: Heinäveden kunta siirrettiin Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Karjalan maakuntaan, Iitin kunta Kymenlaakson maakunnasta Päijät-Hämeen maakuntaan, Isokyrön kunta Pohjanmaan maakunnasta Etelä-Pohjanmaan maakuntaan, Joroisten kunta Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan ja Kuhmoisten kunta Keski-Suomen maakunnasta Pirkanmaan maakuntaan. Isokyröä lukuun ottamatta kaikkien kuntien maakuntamuutos johtaa myös vaalipiirimuutokseen.

Kuntajaon muutokset

Nurmeksen kaupungin ja Valtimon kunnan kuntaliitos tuli voimaan 1.1.2020. Kaanpään kaupungin ja Honkajoen kunnan kuntaliitos tulee voimaan 1.1.2021. Nämä kuntajaon muutokset eivät vaikuta vaalipiirijakoon.

Muutosten vaikutuksesta vaalipiirien kokoon

Esitys ei välittömästi vaikuta vaalipiireistä valittavien kansanedustajien lukumääriin, koska maakuntaa ja vaalipiiriä vaihtavat kunnat ovat kaikki asukasmääriltään pieniä. On kuitenkin todettava, että Kaakkois-Suomen vaalipiiristä siirtyisi pois yhteensä lähes 15 000 Suomessa asuvaa Suomen kansalaista, mikä laskennallisesti vastaa noin puolta (0,5) kansanedustajan paikkaa. Kaakkois-Suomen vaalipiirin paikkaluku vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli 17, mutta se näyttäisi tämän hetken (31.7.2020) väestötietojen mukaan olevan 16. Ehdotettu muutos pienentäisi vaalipiirin asukaslukua edelleen. Vaalipiirien paikkamäärät vuoden 2023 eduskuntavaaleissa määräytyvät lokakuun 2022 lopun väestötilanteen mukaan.